

№ 71. 3785

Öms. av J. Bergström
1867 av Elna Bergström

Söka upp metallföremål. Född 1867 i Blåtorp

Elna Bergström f. i Blåtorp 1867 berättar:

Da vi voro statfolk vid sveruers tropp hade vi en sinnessjuk slatter. (död 1914) Hon togen kloackhäjva och ligger i rännerna och kaste den i gräset. (hon kunde inte tala) jag tyckte det var förargligt att så måste kädjan. jag tog en hasselkäpp, seq och smärt, omkring 1 m. lång, böjde båda ändar samman i handen och lät den studsas framåt. jag hade tänkt ge åt annat håll, men "slagrutan" slog åt ett annat, jag följde efter dit den slog. För varje gång gick den i den riktningen. Slutligen kom jag ner till rännerna och då jag skulle ta upp käppen gifv att fortsätta, låg kädjan vid käppen.

Upptecknat 1933 av: J. Bergström
Skuruf

N° 72. 3785

Lytte.

Elna Bergström f. i Bläntorp, 1867 berättar:
Då mor Kersti Andersson (kallad Kersti Stolta)
var havande med mig, gick far och mor se en eld
vid. De sågo i Herreherga bekar, att det brann
hos min morboor vid Karup i Bläntorps socken.
De skyndede dit och då de kommo dit föll en boäv
ner på helsen på mor. Försjelen blev att jag gick
ett stort rätt boars på helsen. Mor gick till
Osminge - kvinnan (Staffanstorps trakter?)
Dessa ordinera följande: Du skall tya nio
slags träd (icke sådana träd som bär frukt med
stevati, t.ex. plommon, körsbärs- och släträd,
dugde inte). Nu gick hon och tog nio slags
träd, så stora grenar, att därav kunde bildas asha.
Dessa skall du bränna upp i behågnen. Sedan
skall du blanda denna aska i vatten och tvätta

Skriv endast på denna sida!

84

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

3785

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

lytet med detta vatten. Sedan du gjort detta
skall du gå till en bäck med rinnande vatten
och slå ut vattnet med strömmen, så rinner
lytet bort. Men följde receptet och inom en
en kort tid var lytet borta. Men detta skulle
göras tidigare.

1904 flytta vi till Kläpperöd i Slättlinge socken.
Vi hade en godbid avshild från hemmenet,
jag tog en järnharv för ryggen och blev dit. Elna
Tinggren, en kvacksalverskas hus skulle jag fusse
sä. Elna Tinggren: vad tager du dig till, i det till-
stånd du är. Jag blev förskräckt och följden blev
att sjukhus fick fyra harvatänder för ryggen.
Jag använde som ovan anfördes räd och harva-
tänderna försvann inom kort. (Sjukhus avled
av difteri 1912.)

Uppptecknet 1933 av: J. Bergström
Skurup

N° 73. 3785

Lyte.

Elma Bergström f. i Bläntorp, 1867 berättar:

Min yngste bror föddes 1870. Då mor hade i
Sterrberga bechar, Bläntorp, hade mina föräldrar
en ko. En gång kom mor ut då hon vel besöka
med denna sjukas och i det samma halvven flög
ut, gav han ett vrål till och dö genast. Mor
lev. förbräckt och då sjukhus föddes vråla
han som en kalv. Vi sågte Doktor Roth i
Åsum, eller om han då bodde i Skurup, han
jag icke säga. Denne förklarar: inget kan göras
för denne, han är obotlig. Doktor rest.

Mer gick till Åsums-frågen. Denne ordissera
följande (inte för vår tid modern medicin.)
Vi skall skaffa en levande kvigkalv och skära
ut hjärtat från halven och låta honom säga på
hjärtat. Hjärtat skulle utskäras utan förregående

Skriv endast på denna sida!

3785

 87
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

5

bedöning. Rådet måste behållas följande.
 När det var gjort såga barnet fri hjärtat
 och insom kost var barnet friskt, växt och
 blev så gammal så, att han gick med mig
 till skolan. En gång fråga han lärarinnan
 om han fick gå ut. Lärarinnan. Vad skall
 du ut? pojken: jisses. Lärarinnan gav honom
 ett slag av sprattingen. jag skall lära dig att
 tala ett vordat språk. Nedersta var under-
 tecknad inflikt, för att visa att den obot-
 lige pojken blev fullkomligt normal. Då
 han var god kom en mängd människor
 till vårt för att se det olyckliga barnet, han
 avled i difteri vid 7 års ålder.

Appteknatar: J. Bergström
 Skrup

Skåne
Barna o. Bana ml
Blåttorps Gårds
1932

N: 74. 3785

J. Bergström, Skåne
Ber. Blåttorps
född 1867 i Blåttorps

88

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Skå här, sko där, sko rinter omkring.

Elna Bergström f. i Blåttorp 1867 berättar:

Utid Herrebergas lekte vi denna lek, men vi
hade en hopvirad trasa som gick under
benen från den ene till den andre. I Blåttorp
kalle vi denna lek: gömma ringen, men det
är samma lek du beskriver, att ni lekt i
Örens Mejeri. Skå här, sko där, sko rinter omkring.
På 1870 talet lekte vi följande lek vid Blåttorps
folkskola.

Banka läder.

Barnen ställde sig i en ring och höll varandra i händerna.
En sprang utanför ringen och med handen
slag varje lemn i ryggen med handen, ett nätt slag.
Hon kunde böja var han ville. Nu börjar han och
för varje slag han slår, säger han ett ord till varje:
Banka läder i spring, sitta slaget slår jag in.

3785

De han uttalat ordet in, sprang denne ut bekket till
vänder och omkring ringen och bankene sprang ut.
satta hålllet, den som först kom till luskan gick
ställa sig sig där och den efterbeliöne gick banka.

✓ Blånterps folkskula lekte sig på 1876 året:

Yattna gåse.

En svar räv och en gås kom med en red gässhingur.
Räven till gåsen: hur är vädret idag? Gåsen:
solsken och mycket väder. Räven: Lur, det är
inte mitt väder. Då gick han iske röra gässhingur.
Räven: hur är vädret idag? Gåsen: regn och stök.
Räven: det är mitt väder. De båda höll i tröjorna
från varandra. Gåsen skulle försvara gässhingurerna, men
som badan var lång kunde de ej svänga sig fort som
gåsen, utan måste släppa taget och räven tog en. Många
leson föllo omkull och slog sig. Räven förbjöd denna lek.

N° 75. 3785

En parlek.

Elna Bergström, f. i Bläntorp 1867, berättar:
I Bläntorp, Rönneholm och Rönneholm ligger förmodligen
ett hus. I början på 1880-talet lekte ungdom i detta hus
ovan anförda lek. Drängarna gick ut i leghuset
och flickorna lekte inne i stugan. En dräng var kung.
Han hade ett papper i handen med drängar och
flickor parade. Dörren stängdes. Nu säger han Karna:
När Ola kommer är detta din fästman, o.s.v.
Flickorna stå på en rad efter varandra på golvet. Nu
knuckar Ola på dörren, men Karna är rickig den
första. De bugar sig för flickan och säger: Nu är
jag hemma. Flickan säger: jag vill inte bo tillsam-
mans med en sotare. Drängen måste gå ut igen,
och kungen i dörren låter sig svara honom i
sitt sin så rätt. En skrattalva. En annan dräng kom-
mer in. Drängen får samma svar som den förra.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 75 3785

Landskap: Malmöhus Upptecknat av: 1933
Härad: Toona Adress: Skurup
Socken: Blänturp Berättat av: Elna Bergström
Uppteckningsår: 1933. Född år 1867 i Blänturp

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

Uppteckningen rör

Partek.

Så går det tills den rätte kommer. Pigan, kom
här hit och sätt dig hos mig. De gå bort och
sätta sig och drängarna fortsätta tills de lyckas
finna var sin gästman. Det roligaste var, de
Mungen sparke drängen i rännan.

Ykland, då vi hade god tid på oss, sist pigorna
gå samma väg som drängarna, men verkligen tog
det så lång tid innan drängarna funnit sin
gästmä, att leken blev slut, med den siste dräng
en. Efter som de träffat rätt skulle dessa gå
bort och sätta sig, par an par. Denna leken skilde
gästmä- och gästman åt, men par an fingo finna sig i
byttet.

Skriv endast på denna sida!

14/11/33 av Wm Skurup

ACC. N:R. 88 3785

Landskap: *Melmohus län* Upptecknat av: *A. Bergström*
 Härad: *Torna eller Bera?* Adress: *Skurup*
 Socken: *Genarp* Berättat av: *Elna Bergström*
 Uppteckningsår: *1933* Född år *1867* i *Blänlasjö*

107
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

10

Uppteckningen rör *Liktorner.*

*Elna Bergström berättar: 1897 segira vi
 Svarvaretsop, Genarps seken. Träluffare kom
 och sökte arbeta om sommaren. De sade: att
 de voro från Halland. Den ene hade många
 liktorner på handen. När de arbetat dit några
 tid slutade och reste sina färde. Jag kommed
 i källaren och skulle teja vatten i kassungen.
 Jag såg där lig några vackra ärtor på botten.
 Jag tänkte vid mig själva: vem kan ha ka-
 stat ärtor i kassungen. Jag tänkte inte mera
 för seken, men om några dagar upptod
 liktorner på min ene hand. Då gick jag lös-*

ning på gator. Nu förstod jag, att den ene
 luffaren som hade lichterör på handen,
 hade kastat ärtorna i lussängen och det
 som ju sagts, att den förste som begagnar
 det reutret, ja leura han kommer först till
 brunnen eller lussängen, på lichterörerna.
 Nu uppsäkte jag ett lestrå för gödselbågen
 med knä på, lestrå lichterörerna med
 med knäet och inom kort voro de för-
 svunna. Att luffaren gjort det, nämligen
 kastat ärtorna i lussängen är icke något
 man bör tvivla på, men detta visar, att
 man känt detta botemedel även i Holland.
 Sedan levo de för alltid borta.

Uppskrift 1933 av Bengtström
 Skene

ACC. N:R. 85 3785

Landskap: Malmåhus län
Härad: Torneå
Socken: Blåntorps
Uppteckningsår: 1933

Upptecknat av: J. Bergström
Adress: Skurus
Berättat av: Elna Bergström
Född år 1867 i Blåntorps

105-
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

Uppteckningen rör Skriket.

Jag hade en bror född 1858. Han hade skriket.
När gick till ett hus och smög sig till att ta
dörrnyckeln till ytterdörren. Denne hade hon
i ryggar under huvudkudden, leonnet skulle
sova fridun i nio nätter. Ju mera de visades
för den bortkomna varan, desto frötare gick
skriket över. Kvinnan var ytterst uppväckt
för den bortkomna nyckeln, ty hade detta
effekt med sig. Sedan gick mor dit en natt
i tygbyxor och satte nyckeln i dörren. Skriket
upphörde, men denne levde endast 7 månader
gammal.

Uppgt. 1933 av: J. Bergström, Skurus

Skriv endast på denna sida!